

nuyor.⁴ Çocuk edebiyatı, 'ilk okuma edebiyatı' adını taşıyan işlev tipiyle hatlarını belirginleştirmesiyle acı bir gerçeğe uyuyor: Temel ve genel bir yazı edincine sahip olmak tartışılmaz bir gerçek haline geldi ve özellikle medya çağında çok revaçta. Diğer taraftan, edebi eğitim değeri gün geçtikçe düşüyor. Çocuk edebiyatı çok geniş bir kitleye hitap ederken, bunu sadece geçici ve hizmet edici bir rol oynama pahasına yaparak bu eğitim süreçlerine katılıyor.⁵ /

Çocuk ve gençlik edebiyatının medya toplumunda saygıdeğer bir rol oynama şansı, kitle eğlence alanından ayrılırsa çok büyüyebilir. Çünkü görsel işitsel araçlar bu alanı neredeyse kaplamış durumda. Bu yüzden çocuk ve gençlik edebiyatının şimdilerde, boş zaman değerlendirme olarak sunduğu eğitim olanağını ve bilgilendirici işlevini öne çıkarması boşuna değil. Kitaplar çocuk ve gençler tarafından gittikçe daha çok bilgi kaynağı olarak kullanılıyor; kitaplardan en başta bilgi ve öğrenme gereksinimlerini karşılaması bekleniyor. Bunun bir sonucu bilgi içerikli kitaplara olan talebin artmasıdır. Bu kitaplar Alman çocuk kitapları piyasasında %20 gibi bir orana yükselmiştir. "Çocuk ve gençlik kitaplarına, bilgi kaynağı olarak verilen değer gelecekte daha da yükselecek. Bununla birlikte bilgi içerikli kitaplar arasında ansiklopediler ve sözlükleri de sayabiliriz." (Heidtmann 1996, 9). Bu gelişmelerden eğlence edebiyatının da önemli ölçüde etkilendiğini sanıyorum: Birçok çocuk ve daha çok gençlik romanında bilgilendirici ve analiz edici nitelik güç kazanıyor, bu anlatım biçiminin değişmesinden belgesel roman, araştırmacı roman ve gazetecilik romanına kadar uzanıyor. Çocuk ve gençlik kitabı yazarları arasında gazeteci ve televizyoncu sayısının artması buna dayanıyor.

Öyle sanıyorum ki, bu gelişme, bilgi içerikli kitapla eğlence edebiyatı arasında ayırım yapmayı gereksiz kılıyor. Modern bilgilendirici edebiyat, sergileyici metinlerle kurgusal metinler arasındaki farkı görmezden geliyor. Onun yerine iki türün anlatım yapıları-

⁴Bu arada belirtelim, bu öyküler genelde o kadar başarısız ve kötü ki, o kitaplardan alınabilecek tek şey, okumayı öğrenmek oluyor. Ama bazılarında o kadar güzel olabiliyor ki, okura sezdirmeden edebiyata çekmeye çalışıyor.

⁵Bu noktadan geleceğe göz atacak olursak, okumayı öğrenme metinlerinin 'kitap' aracını terkedip CD-Rom'a kaydedilebileceklerini düşünebiliriz. Böylece elektronik veri işlem destekli okumayı öğrenme ve okuma alıştırmaları programının birer parçası olabilirler. Peki böyle bir gelişmeden sonra ilk okuma kitaplarının ne gibi bir yararı olabilir? Biliyoruz ki bu kitap türünün ilk okuma öğretiminin yanı sıra bir diğer işlevi de doğrudan kitap eğitimi. İlk işlev rahatlıkla diğer işlevlere terkedilebilir; böyle bir şey olursa, bu tür kitapların ikinci işlevi ortaya çıkarması gerekir. O zaman birincil olarak kitap eğitiminin aracı olacak, ya da başka bir deyişle kitap okuma alışkanlığına giriş aracı olacak, ya da başka bir deyişle kitap okuma alışkanlığına giriş aracı olarak görülecektir.